

PRESS RELEASE

25. novembar 2024.

UNDP objavio analizu "Javni puls" o efektima liberalizacije viznog režima

Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) na Kosovu danas je objavio analizu "Javni puls" o efektima liberalizacije viznog režima na migracije tokom okruglog stola sa Dudlijem Tarltonom, zamenikom stalnog predstavnika UNDP-a, Aleksom Albertinom, direktorom kancelarije za ekonomski rast USAID-a, Mrikom Kotorrijem, stručnjak za migracije, Sihanom Bejtulahu, izvršnom direktorkom organizacije GERMIN, kao i predstavnicima akademske zajednice, organizacija civilnog društva i UNDP-a.

Od 1. januara 2024. godine Kosovo je dobilo bezvizni režim za putovanja u EU. Analiza istražuje uticaj liberalizacije viznog režima na ekonomiju i demografske karakteristike osoba koje su od tada napustile Kosovo, uključujući njihov pol, etničku pripadnost, starost, obrazovanje, zanimanje, nivo prihoda i mesto prebivališta, kao i njihove planove i očekivanja.

Glavni nalazi ankete uključuju:

- Većina ispitanika (95,3%) pravilno povezuje liberalizaciju viznog režima Šengen zone sa mogućnošću putovanja bez vize, dok mali procenat greškom smatra da to omogućava pravo na rad u EU (2,5%) ili stalni boravak (1,5%).
- Svest o ograničenjima liberalizacije viznog režima, posebno činjenica da ona omogućava kratke boravke, ali ne i zaposlenje, značajno varira prema etničkoj pripadnosti. Kosovski Albanci pokazuju viši nivo potpune svesti (75,5%) u poređenju sa kosovskim Srbima (25,0%), dok ostale zajednice na Kosovu zauzimaju međupozicije.
- Najčešće očekivani efekat liberalizacije viznog režima je povećanje mogućnosti za rad i poslovanje, što je istaklo 54,3% ispitanika kao ključnu korist.

PRESS RELEASE

- Značajan deo ispitanika (47,3%) takođe očekuje poboljšanu kulturnu razmenu i turizam kao glavne benefite liberalizacije viznog režima. Pored toga, 33,8% ispitanika očekuje unapređenje obrazovne razmene, što ukazuje na široko prepoznavanje potencijala za veću kulturnu i obrazovnu interakciju.
- Većina ispitanika izražava optimizam u vezi s pozitivnim uticajem liberalizacije viznog režima na ekonomiju. Konkretno, 72,7% očekuje pozitivan efekat, od čega 26,4% smatra da će taj uticaj biti vrlo pozitivan. Ovaj optimizam je naročito izražen u urbanim područjima, gde 76,9% ispitanika deli ovo mišljenje.
- Velika većina ispitanika (92,1%) veruje da će liberalizacija viznog režima verovatno dovesti do povećanja stranih direktnih investicija.
- Više od polovine ispitanika (52,2%) zadovoljno je svojim trenutnim profesionalnim mogućnostima.
- Ispitanici takođe ističu potencijalne koristi za turistički sektor, pri čemu 35,0% smatra da će liberalizacija viznog režima značajno uticati na turizam, dok dodatnih 40,3% očekuje umereni uticaj.
- Među najmlađim ispitanicima (18-24 godine), 35,6% razmišlja ili ima velike šanse da se iseli u inostranstvo. Nasuprot tome, taj procenat naglo opada među starijim grupama, sa samo 5,0% ispitanika starosti 45-54 godine i 3,0% onih od 55-64 godine koji razmatraju odlazak.

Ključni nalazi iz fokus grupa sa poslovnim subjektima i institucijama:

- Sektori zdravstva i obrazovanja pretrpeli su posledice emigracije mladih profesionalaca i medicinskih sestara, koji sve više traže prilike u inostranstvu zbog boljih plata i radnih uslova.
- Zdravstveni sektor se suočava sa nedostatkom kvalifikovanih radnika, posebno u sekundarnoj i tercijarnoj nezi. To je dovelo do dugih redova, odlaganja usluga i oslanjanja na starije profesionalce koji su blizu penzionisanja.
- Sektor energetike je pogođen emigracijom radne snage, posebno tehničkog osoblja i podizvođača, sa naglaskom na industriju solarne energije.

PRESS RELEASE

- Loši radni uslovi, nezaposlenost, niske plate i ograničene mogućnosti za profesionalni razvoj glavni su faktori koji podstiču emigraciju u svim sektorima.
- Veće plate, mogućnosti za karijerni razvoj i poboljšani radni uslovi u inostranstvu predstavljaju značajne faktore privlačenja.
- Liberalizacija viznog režima omogućila je veću profesionalnu mobilnost, ali je doprinela i odlivu talenata. Predstavnici institucija zabrinuti su da bi nastavak odliva mozgova mogao da naruši privlačnost za strane investitore zbog smanjenja stabilnosti i kvaliteta usluga.

Izveštaj je dostupan na tri jezika na sledećem linku: [Public Pulse Analysis Effects of Visa Liberalization on Migration | United Nations Development Programme](#)

Dodatni podaci prikupljeni kroz ovu i prethodne ankete biće dostupni na platformama za vizualizaciju podataka Public Pulse i ASKData:
<https://bit.ly/44GqPyi>

Analiza "Javni puls" prikazuje percepcije 1.306 učesnika iz sedam regiona, odražavajući polnu i etničku raznolikost. Pored toga, uključuje nalaze iz šest fokus grupa sa predstavnicima lokalnih i centralnih institucija, uključujući preduzeća, kako bi se procenila mogućnost odljeva mozgova, strategije za ublažavanje i uticaj emigracije radne snage na ključne sektore kao što su zdravstvo, obrazovanje, energetika i informaciono-komunikacione tehnologije.

Projekat "Javni puls", pokrenut 2002. godine, finansiran je i podržan od strane američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) na Kosovu.

Za dodatne informacije, kontaktirajte:

- **Burbuqe Dobranja**, službenica za informisanje UNDP-a
Telefon: (038) 249 066, lok. 410; mobilni: 049 720 800
e-mail: burbuqe.dobranja@undp.org
- **Danijela Mitić**, službenica za informisanje UNDP-a
Telefon: (038) 249 066, lok. 412; mobilni: 049 720 824
e-mail: danijela.mitic@undp.org

UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME

PRESS RELEASE

